

דף סיכום בחינה

מזהה בחינה: 001000270292 מזהה סטודנט: 315539

שם קורס: המפגש בין דיני הנזיקין למערכות דינים אחרות

מספר מבחן: 0001

מיקום התשובה שסומנה בטופס המקור	מיקום השאלה בטופס המקור	התשובה הנכונה	התשובה שסומנה	ציון	ניקוד מירבי	מספר שאלה בטופס בחינה ז'
-	1.1	-	-	16.00	20.00	1.1
-	1.2.1	-	-	14.00	15.00	1.2.1
-	1.2.2	-	-	3.00	5.00	1.2.2
-	1.2.3	-	-	4.00	5.00	1.2.3
-	1.3	-	-	7.00	8.00	1.3
-	2	-	-	19.00	22.00	2
-	3	-	-	10.00	10.00	3
1	4	1	1	5.00	5.00	4
1	5	1	1	5.00	5.00	5
	6	1			5.00	6
1	7	1	1	5.00	5.00	7

כמות תשובות נכונות (עבור שאלות סגורות) : 3

0

ציון בחינה סופי : 90.00

מקרא צבעים

תשובה שגויה
שאלה שלא נענתה
שאלה מבוטלת

הבחינה הבודקה בעמודים הבאים

***** לתשומת לבך, במידה וההערות מופיעות ב "ג'יבריש" יש להוריד את הקובץ למחשב ולפתוח ב - reader acrobat *****

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים, שנה א', שנה"ל תשפ"ג

מועד א' 99-930-01

המרצה: פרופ' בנימין שמואלי

המפגש בין דיני הנזיקין למערכות דינים אחרות

פתיח:

- משך הבחינה – 120 דקות (לא כולל הארכת זמן לזכאיות/ים).
- כל חומר עזר אסור בשימוש, למעט הנספח לבחינה הכולל סילבוס. מובן שלא כל המופיע שם רלוונטי לתשובות.
- בתשובותיכם יש צורך לנמק (גם אם לא כתוב במפורש לעשות כן), להניח הנחות חלופיות ולהשתמש באסמכתאות במקום שהדבר נדרש.
- שימו לב למגבלת המילים בכל שאלה. מובן שאין חובה לנצל את כל מלוא המילים בכל שאלה.
- אין להשתמש במקפים ושאר סימנים כדי לצמצם את מספר המילים.
- בחלק ב - שאלות נכון / לא נכון (בחירה של 3 מתוך 4) 15 נקודות, 5 נקודות לכל שאלה

בהצלחה!

שאלה מס' 1 (53 נק')

סה"כ 53 נקודות

הוריו של יוחאי בן ה-15 מגיעים למשרדה של עו"ד ורדית להתייעץ. לפני כחודשיים עבר יוחאי טראומה, כאשר בחוזרו מחוג כדורסל, התנפל עליו אדם ברחוב וגנב בכוח את תיקו, שבו היה, בין היתר, מחשבו הנייד, וכן ארנק ובו כמה מאות שקלים ומתנה שקיבל יוחאי מחוג הכדורסל עקב הצטיינותו שם. יוחאי לא נפגע גופנית באירוע, שהתרחש לאור יום, ומחשבו החוזר לו כשהוא שלם וללא פגע. המשטרה בחנה את סרט ההקלטה של המצלמה שהייתה בקרן הרחוב הסמוך, והצליחה לשים ידה על ארנון, שביצע את המעשה. הוריו של יוחאי מעוניינים להגיש בשמו תביעת נזיקין נגד ארנון, בסך כמה עשרות אלפי ש"ח לפחות, בין היתר כדי לממן טיפולים פסיכולוגיים ליוחאי. בקופת החולים אליה שייך יוחאי יש לו זכאות למספר מצומצם של טיפולים והתורים ארוכים, ומכיוון שהפרוטה אינה מצויה בכיס ההורים, בפועל נמנעים כרגע הטיפולים מיוחאי. עו"ד ורדית מייעצת להם: "חכו. המשטרה ככל הנראה תגיש נגד ארנון כתב אישום. כדאי יהיה לחכות לפיצוי בהליך הפלילי וגם יהיה עדיף יותר לתבוע בנזיקין רק לאחר סיום ההליך הפלילי".

שאלה מס' 1.1 (20 נק')

אתם מתמחים של עו"ד ורדית, משתתפים בפגישה ושומעים את דבריה. האם עו"ד ורדית צודקת? בתשובתכם, לגבי עצתה של עורכת הדין, התייחסו לאפשרויות השונות העומדות ליוחאי לקבל פיצוי מארנון הן דרך תביעה נזיקית שתוגש לפני או אחרי ההליך הפלילי והן במסגרת ההליך הפלילי עצמו. (500 מילים) (20 נקודות)

עו"ד מציעה לתבוע בתביעה נזיקית לאחר ההליך הפלילי ולהשתמש בראיות של פסק הדין החלוט, לפי ס' 42א' לפקודת הראיות. אך ישנם חסרונות: השופט לא מתמצה ומכיר את הצדדים ואת הראיות, ההליך ארוך ודורש התערטלות מצד קורבן העבירה מול הפוגע, חשש מכסף מזוהם. כמו כן, ישנו חשש שהנאשם לא יוכל לעמוד בתשלומים והקורבן יאלץ לפתוח הליכי הוצל"פ (שכן הוא זה שיגבה את הפיצוי בהליך הנזיקי), הניזוק נדרש לשלם אגרה. כמו כן בתביעה הנזיקית תעלה שאלה בדבר האשם התורם של יוחאי, משום שלא טיפל בעצמו לאורך ההליך ובכך החמיר את מצבו, וכן מדובר בנזק לא ממוני גרידא- נדרשות הוכחות רפואיות להוכחת מצבו של יוחאי, או שתקרת הפיצויים תהיה מוגבלת (פיצויים ללא הוכחת נזק). היתרון בתביעה נזיקית לאחר ההליך הפלילי הוא השימוש בראיות שהוכחות מעל כל ספק סביר. יתרון זה לא יהיה מצוי ביד התובעים אם לא ימתינו לפסק הדין הפלילי החלוט. על כן תביעה נזיקית במהלך ההליך הפלילי לא תהיה יעילה.

אפשרות נוספת, שלא הציעה עו"ד ורדית, הינה תביעה נגררת להליך הפלילי לפי ס' 77 לפקודת בתי המשפט. תביעה זו מאפשרת לניזוק להמשיך בהליך נזיקי באותו בית דין, עם אותו השופט. באופן זה, הראיות "טריות" במוחו של השופט והוא מכיר את הצדדים. החסרונות שבתביעה זו הם גובה הפיצוי (שמוגבל בתקרת של 258,000 ש"ח ביחס לתביעה נזיקית רגילה, אבל זה לא שיקול רלוונטי במקרה דנן). כמו כן, השופט הוא שופ"ל, לילי, שלא מתמחה בדיני הנזיקין, פרק הזמן הקצר של 90 יום להגשת בקשה הליך נגרר, אשר תלוי באישור ביהמ"ש, ובעיקר העובדה כי במרבית המקרים עורכי הדין הפליליים לא מכירים את האפשרות הזו ולא מציגים אותה כלל בפני הקורבן. חסרון נוסף, ישנו סעיף שמאפשר לנאשם לסתור את הראיות שהוכחו בתביעה הפלילית וכך נפגע העבירה יכול למצוא עצמו בתביעה נזיקית רגילה, מבלי היתרון של הראיות שהוכחות בפס"ד הפלילי. כמו כן, זהו פרק זמן קצר מאוד שלא בהכרח מספיק לך גיבוש חו"ד רפואיות שמעריכות את נזקי נפגע העבירה.

אפשרות שלישית הינה קבלת פיצויים במהלך ההליך הפלילי דרך ס' 77 לחוק העונשין. סעיף זה נתון לשיקול דעת השופט, כך שלא ניתן להבטיח שיוחאי יזכה בפיצויים מסוג זה. יתרון בפסיקת פיצויים בהליך הפלילי הוא שהם נגבים כמו קנס והנפגע לא צריך להתעמת מול הנאשם. במקרים רבים לא יפסקו פיצויים עבור הקורבן משום שתביעה פלילית מתנהלת בין התביעה (המדינה) ובין הנאשם, ואילו נפגע העבירה אינו צד לתביעה. גם אם יפסקו פיצויים בהליך פלילי, משום שהוא אינו צד לתביעה, הוא לא יכול לערער על גובה הפיצויים. חיסרון נוסף - לא תמיד יוכל העבריין לפרוע את תשלום הפיצויים בשל מצבו הכלכלי והעובדה שנכנס למאסר לתקופות ארוכות במקרים מסויימים. רק במקרה בו התביעה או הקורבן פונים לתביעה אזרחית הוא יכנס כצד לתביעה (כעניין שבחובה). במסגרת ההליך הפלילי התביעה יכולה להגיע לסגירת תיק מותנת עם הנאשם (יפורט בסעיף הבא), וכמו כן ביהמ"ש יכול לסגור את התיק ללא אישום פלילי במקרים מסויימים ולפסוק פיצויים לפי ס' 71א' לחוק העונשין, כפי שנידון בפס"ד שלג נ' כלפה. ישנן דעות מנוגדות לשימוש בראיות ההליך הפלילי מקום בו לא הסתיים בהרשעה. נאור בדעת המיעוט טוענת שלא ניתן, משום שהסעיף באופיו עונשי, אך דעת הרוב סוברת שניתן לך נפסק באותו המקרה.

שאלה מס' 1.2 (25 נק')

לאחר שוורדית ביקשה מכם, כמתמחים שלה, לברר עבור הוריו של יוחאי, נפגע העבירה, את מצב התיק ברשויות התביעה, התברר לכם כי בין רשויות התביעה לבין ארנון מתנהל משא ומתן לבחינת האפשרות ל"סגירת תיק מותנית", מתוך כך שזו עבירה ראשונה של ארנון, הוא קשה יום וכמעט פושט רגל, היה חייל ביחידה קרבית ועושה מילואים ואף מתנדב במשמר האזרחי. עו"ד ורדית עדיין סבורה כי כדאי לחכות עם הגשת תביעת הנזיקין, וחוככת בדעתה אם להתנגד לאפשרות שהתיק ייסגר דרך מנגנון זה. הסבירו:

שאלה מס' 1.2.1 (15 נק')

מהי אותה "סגירת תיק מותנית", כיצד היא יכולה לענות על הדרישות הכספיות של יוחאי, אם בכלל, והאם מנגנון זה מתאים, לדעתכם, לעבירה שביצע ארנון? שימו לב לענות בתשובתכם על כל חלקי השאלה! (330 מילים) (15 נקודות).

שאלה מס' 1.2.2 (5 נק')

האם העצה החדשה-ישנה של עו"ד ורדית לגבי ההמתנה בהגשת התביעה היא עצה ראויה לדעתכם? (170 מילים) 5) נקודות).

לדעתי לא, משום שהעצה המתאימה ביותר במצב נתון זה הינה תביעה נגררת להליך הפלילי. כיוון שגובה הנזק לא גבוה במיוחד (שכן הוריו של יוחאי תכננו להגיש תביעה בסך כמה עשרות אלפי שקלים), תקרת הפיצויים בהליך הנגרר לא מהווה בעיה. השופט מכיר את הצדדים לעבירה והראיות טריות במוחו לאחר ההליך הפלילי, כך שקרוב לוודאי שיפסקו ליוחאי פיצויים בהליך זה. ניתן יהיה להשתמש בראיות פסד הדין הפלילי החלוט שהוכחו מעל כל ספק סביר, באמצעות ס' 42א' לפקודת הראיות. התביעה הנגררת תאפשר ליוחאי לקבל פיצויים לצורך טיפולו הפסיכולוגי בשלב מוקדם הרבה יותר מאשר בתביעה נזיקית רגילה. אך למנגון זה ישנן מספר חסרונות כגון: תשלום האגרה, חוסר ידע של נפגע העבירה להליך מסוג זה, העובדה שזו אינה זכות מקנית, אלא טעונה אישור. חסרון נוסף אשר יהיה קושי בתביעה הנזיקית (בי השאר משום שיעבור זמן רב יחסית) הוא הפחתת הפיצויים בשל אשם תורם, בכך שלא טיפל בעצמו במהלך כל ההליך הפלילי (עד למצבו ייתכן שלא יפסקו לו פיצויים כלל).

3
(1.2.2)

שאלה מס' 1.2.3 (5 נק')

האם אכן תוכל עו"ד ורדית, כבאת כוחו של יוחאי, להתנגד לאפשרות שהתיק ייסגר דרך מנגנון זה של "סגירת תיק מותנית"?
(90 מילים) (5 נקודות).

לא, משום שסגירת תיק מותנית הינו הליך שמתנהל בין התביעה לבין הנאשם, ועו"ד ורדית היא באת כוחות של יוחאי, נפגע העבירה. בהליך הפלילי נפגע העבירה לא מהווה צד לתביעה ועל כן הוא לא מהווה "פקטור" בשיקולי סגירת תיק מותנית. כמו כן הוא לא יכול להגיש ערר על ההחלטה. הוא בעצם מצוי במצב בו זכויותיו פחות משל הנאשם, שכן האחרון זכאי להגיש תביעה אזרחית שנוגעת גובה הפיצויים (ובמקרים אחרים על ההחלטה בהליך הפלילי כולה).

4
(1.2.3)

שאלה מס' 1.3 (8 נק')

לבסוף המשא ומתן לגבי סגירת תיק מותנית לא עלה יפה, כתב אישום הוגש נגד ארנון והתנהל הליך פלילי. עורך דינו של ארנון ביקש מבית המשפט שלא להרשיע את ארנון, מהסיבות המקילות שפורטו בחלק הקודם. מה יכול בית המשפט לעשות בנדון, אם בכלל, וכיצד תוכל החלטתו להשפיע על פיצוי בהליך הפלילי? (80 מילים) (8 נקודות)

ביהמ"ש יכול במקרה זה לפסוק פיצויים לפי ס'71א', על אף שהעברין נמצא אשם בעבירות שמיוחסות לו בכתב האישום. זה חלק משיקול הדעת שמוקנה לו במקרים מסוג זה, כאשר העבירה לא חמורה מאוד וישנו רצון לשיקום העברין (פס"ד שלג נ' כלפה - האישה שילמה פיצויים במקום מאסר). החלטה זו של פיצוי בהליך הפלילי במקום הרשעה, עשויה דווקא להיטיב עם ארנון, משום שהיא ניתנת במסגרת פסק הדין ונאכפת כמעין קנס. *אם הנאשם לא עמד בהסכם ולכן שוב הוגש כתב אישום, תשובתי תשתנה.

7
(1.3)

סטיבן שאוול ומיטצ'ל א. פולינסקי סבורים שיש להחיל את גישת ה"מכפיל" (multiplier) על פיצויים עונשיים, בצורה שלמעשה הם לא יהיו ממש עונשיים אלא יהוו הרתעה יעילה ואופטימאלית כלפי סוגים מסוימים של ניזוקים (להלן: הגישה הראשונה). אך אין זו הגישה הרווחת כיום בפסיקה האמריקנית והישראלית, אלא גישה אחרת (להלן: הגישה השנייה). את גישתה של קת'רין

שרקי, בדבר ה- Societal Redress Extra-Compensatory Damage (להלן: הגישה השלישית) ניתן למקם בתווך בין גישת "המכפיל" לבין אותה גישה שנייה, הרווחת בישראל ובארה"ב. על ידי אחד מהסבריה של שרקי, ניתן לבסס גישה רביעית, שלפיה אם הניזוק עצמו פעל בצורה סדרתית ניתן יהיה להפחית לו מהפיצויים העונשיים המגיעים לו, אך זאת מבלי שהמעוול ישלם שקל (או דולר) פחות, אלא ישלם את כלל הפיצויים העונשיים אך לא בהכרח לידי הניזוק (להלן: הגישה הרביעית). חוו דעתכם על אימרה זו על כל חלקיה, תוך הסבר קצר על כל אחת מארבע הגישות (שימו לב שהגישה השנייה לא הוזכרה בשמה אלא רק צוין שהיא הגישה השלטת בפסיקה האמריקנית והישראלית כיום). (400 מילים)

הגישה הראשונה, המולטיפלייר, היא גישה כלכלית למשפט שרוצה להביא להרתעה אופטימלית, בכך שניזוקים סדרתיים, אשר מחצינים את העלויות שלהם על הסביבה באופן חוזר, ישלמו על מלוא הנזק שגרמו. הפיצויים ינתנו במסגרת הליך מול ניזוק ספציפי ואין חשיבות להתנהגות הניזוק או לעובדה שהוא מקבל פיצויים שגבוהים מהנזק שנגרם לו. הסיבה שגישה זו נדחה הינה חוסר האפשרות של המזיק להתגונן מפני הטענות, שכן באותה התביעה מיוחסים לו נזקים מסויימים מול נזק X מול הניזוק, אך הוא נענש באמצעות תשלום הפיצויים גם על כלל הנזקים שגרם גם לניזוקים אחרים, מבלי שיוכל להתגונן.

הגישה השנייה, הינה הגישה הרווחת היום בפסיקה האמריקנית והישראלית, היא ניתנים פיצויים עונשיים במקרים זדונים ומכוונים. הדגש בגישה זו הוא על התנהגותו של המזיק. ביקורת שמופנת כלפי גישה זו היא שכאשר כבר ניתנים הפיצויים, אלו ניתנים בסכומים גבוהים מאוד, מעל גובה הנזק שגרם המזיק.

הגישה השלישית של קטרין שרקי הינה גישה כלכלית- חברתית, אשר מתייחסת גם היא להתנהגות המזיק. המזיק ישלם את מלוא הפיצוי בגין הנזק שגרם לסביבה, אך יתרת הפיצויים, בגין הנזקים האחרים שגרם המזיק, ישולמו לקופה ייעודית מהסוג לו לא גרם הנזק. ניתן יהיה להשתמש בקופה לצורך פיצוי הניזוקים שלא יכולים להיפרע מהמזיק, במקרים בהם המזיק חדל פרעון למשל או במקרים בהם לא נמצא המזיק.

גישה הרביעית, היא מעין מולטיפלייר הפוך. היא מתמקדת בהתנהגותו של הניזוק דווקא ובמסגרת גישה זו יופחתו הפיצויים העונשיים של הניזוק במידה והתנהגותו הייתה רשלנית באופן סדרתי. אחת ממטרות בגישה זו היא להביא להרתעה של הניזוק גם הוא, לפעול באופן שיהיה יעיל מבחינה חברתית ולנקוט באמצעי זהירות, על מנת לצמצם את מספר התאונות וגובה הנזק ובכך להשיא את הרווחה המצרפית. גישה א'- גישה זו לא מסתדרת עם המולטיפלייר. אם נפסקים פיצויים עונשיים מופחתים בשל התנהגות הניזוק, המזיק לא משלם את מלוא הפיצוי עבור הנזקים שגרם לסביבה ובכך ההרתעה לא מגשימה את עצמה. אפשרות שנייה, מתיישב עם המולטיפלייר - נתן לאסוף את היתרה לקופה, אך המזיק ישלם את מלוא הנזק. באופן זה הרווחה המצרפית אופטימלית, שכן שני הצדדים מורתעים באופן יעיל ע"י הפנמה מלאה של ההחצנות השליליות שלהם. אפשרות שלישית - מתיישב באופן חלקי עם גישת המולטיפלייר. הפיצויים העונשיים הן מעין אי פלילי בדיני הניזוקין. בכדי להפוך אותם לחלק אינטגרלי מסל הכלים, יש לפסוק אותם כאשר ההוכחה היא מעל כל ספק סביר.

19
(2)

שאלה מס' 3 (10 נק')

סה"כ 10 נקודות

סחירות בגט, בהנחה שהיא אפשרית, אינה טובה למסורבי.ות הגט, שכן היא גוררת אותם.ן עמוק יותר למעגל הסרבנות. חוו דעה על אמירה זו, תוך הסבר קצר לשם מה טובה הסחירות בגט ומה מטרתה (אין צורך לעסוק בשאלה אם אפשר לסחר בפועל בגט, אלא לצאת מנקודת הנחה שהדבר אפשרי) (250 מילים)

אמירה זו מבקרת את סחירות הגט בכך שעצם זה האפשרות לסחור בגט, מביאה לכך שזהו מצב נתון ומוכר לפעולה, בו הגבר סוחט את האישה למטרת רווח כלכלי. כלומר ההכרה במצב תוביל לכך שיותר ויותר גברים ינצלו את עליונותם מבחינה הלכתית לסרב לגט, במטרה לזכות בתשלום עבור מתן הגט. גישה זו טוענת שמצבה של האישה עקב הסחירות ירע, ולא יעשה עימה חסד. גם במצב הפוך בו הגבר מסורב גט, בשל רצון האישה "לסחוט" כספי מזונות גורר אותם למעגל הסרבנות, משום שההליך ארוך ומייגע (ביהדות המצב גרוע בעיקר כאשר מדובר על אישה מסורבת גט, בשל העובדה שהיא לא יכולה להתגרש ללא הסכמתו. זו אינה החלטה הדדית, אלא עליה להיות מגורשת על ידו).

עם זאת, מטרת הסחירות בגט הינה להיטיב את מצבה בכך שתוכל להגיע לעסקה עם הסרבן לאחר המשפט הנזיקי, ולמכור לו את גיטה בתמורה לעצמאותה. באמצעות כך היא מגדילה את עמדת המיקוח שלה. בעצם ביהמ"ש לא יכול לפסוק כלל קנייני לטובת הניזוק ולהכריח את הבעל לתת לה גט, אז הוא פוסק לה פיצויים עבור הנזיקים הממונים והבלתי ממונים שנגרמו לה עקב הסרבנות. באופן זה בא לידי ביטוי כלל 2 של קלברזי ומלמד - כלל אחריות לטובת הניזוק. לאחר מכן, האישה קונה את גיטה, באופן זה בא לידי ביטוי כלל 4 - כלל אחריות לטובת המזיק; המסורבת משלמת למזיק בכדי שיפסיק להזיק.

אורית גן במאמרה מציעה 3 פתרונות להגבלת הסחירות בגט: רק האישה תוכל לסחור/ תקרה למחיר שניתן לשלם עבור גט/ פיקוח ביהמ"ש על המחיר ותנאי המכירה. פתרונות אלו מוצעים בכדי לספק מענה עבור הבעיה המצויינת, בה המסורב (בדגש על המסורבת) נגרר לסרבנות.

10
(3)

שאלות נכון / לא נכון (בחירה של 3 מתוך 4) 15 נקודות, 5 נקודות לכל שאלה.

השאלות 4-7 הינן שאלות לבחירה, יש לבחור ולענות על 3 שאלות בלבד.

שאלה מס' 4 (5 נק' - שאלת בחירה 3/4)

הוספת העילה של עשיית עושר ולא במשפט לסוגייה של תביעה אזרחית בגין הונאת אבהות תמנע את האפשרות לתבוע את האב הביולוגי – אפשרות שקיימת בתביעות נזיקין חוזים.

א.

לא נכון

ב.

נכון

שאלה מס' 5 (5 נק' - שאלת בחירה 3/4)

אין לקרוא לאדם "נאצי", גם אם דעותיו גזעניות ופשיסטיות, אך ייתכן שהפסיקה תטיל על הנתבעת פיצוי סמלי בלבד במסגרת אחריות לפי חוק איסור לשון הרע.

א.

נכון

ב.

לא נכון

שאלה מס' 6 (5 נק' - שאלת בחירה 3/4)

אפשר עקרונית להורות בבג"ץ על פיצויים, גם במקרה של הפליה בחינוך, ביחוד במצב הקיים, שבו אין אפשרות להגיש תביעת נזיקין בסוגיה זו.

.א.

לא נכון

.ב.

נכון

שאלה מס' 7 (5 נק' - שאלת בחירה 3/4)

גם אם לאישה ישנן עדיין ביציות הניתנות להפריה, עדיין היא יכולה עקרונית לתבוע את בעלה, הנמצא בהליכי גירושין עמה, על חזרתו מהסכמה לטיפולולי הפריה עם כניסה להליכי הגירושין, אם כי הנטייה תהיה, לכל היותר, לאפשר החזר הוצאות או פיצוי קטן בלבד.

א.

נכון

ב.

לא נכון